



Centraal Bureau  
voor de Statistiek

**Rapport**

# **Redenen van in- en uitstroom WWB**

Mirthe Bronsveld-de Groot

Lisanne van Koperen

Annemieke Redeman

Samenvatting *In dit project is middels koppeling aan diverse beschikbare bestanden gekeken naar een mogelijke verklaring voor instroom in de WWB of uitstroom uit de WWB. Als peilmoment is hiervoor gekeken naar in- en uitstroom in september 2013. De instroom in de WWB was in deze maand 33% hoger dan in dezelfde maand in 2012. De meeste personen stroomden in vanuit een WW-uitkering (19%) of een baan (14%). Voor 42% van de personen die instroomden kon geen verklaring voor de instroom gevonden worden. In september 2012 gold dit nog voor 55% van de instromers. Deze verbetering is bijna geheel te verklaren door koppeling met nieuwe bronnen.*

*De uitstroom uit de WWB was in september 2013 32% hoger dan in dezelfde maand een jaar eerder. De meeste personen stroomden uit de bijstand naar een baan of naar een opleiding (respectievelijk 28% en 16%). Voor 30% van de uitstromers kon geen verklaring voor de uitstroom gevonden worden. In september 2012 gold dit voor 42%. Deze verbetering is ook bijna geheel te verklaren door koppeling met nieuwe bronnen.*

*Kenmerk 34 'reden uitstroom uit de bijstand' blijkt ook nu weer niet voldoende gevuld te zijn om als alleenstaande bron gebruikt te worden. Wel kan dit kenmerk een waardevolle aanvulling zijn op de al gebruikte bronnen. Als we de gegevens uit dit kenmerk meenemen, kan voor 74% van de personen die in september 2013 uit de bijstand stromen een reden voor uitstroom worden geïdentificeerd.*

**CBS Den Haag**  
Henri Faasdreef 312  
2492 JP Den Haag  
Postbus 24500  
2490 HA Den Haag  
+31 70 337 38 00  
  
www.cbs.nl

projectnummer

SES-SOZ  
18 december 2014

kennisgeving

De in dit rapport weergegeven opvattingen zijn die van de auteur(s) en komen niet noodzakelijk overeen met het beleid van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

# Inhoudsopgave

<b>1.</b>	<b>Projectdefinitie</b>	<b>4</b>
1.1	Aanleiding	4
1.2	Projectresultaat	4
<b>2.</b>	<b>Plan van Aanpak</b>	<b>5</b>
2.1	Beschrijving onderzoek	5
2.2	Bronbestanden	5
<b>3.</b>	<b>Operationalisering</b>	<b>7</b>
3.1	Populatie	7
3.2	Redenen van instroom	7
3.3	Redenen van uitstroom	8
3.4	Methode	9
<b>4.</b>	<b>Uitkomsten</b>	<b>12</b>
4.1	Redenen van instroom	12
4.2	Redenen van uitstroom	14
4.3	Koppeling met BUS-kenmerken	16
<b>5.</b>	<b>Conclusie en aanbevelingen</b>	<b>20</b>

# 1. Projectdefinitie

## 1.1 Aanleiding

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft behoefte aan een aanvulling van de kernindicatoren Wet Werk en Bijstand (WWB). Er is specifiek de wens om indicatoren op te stellen over de redenen van instroom in en uitstroom uit de WWB.

Uit eerder onderzoek is gebleken dat de kwaliteit van de kenmerken in de Bijstandsuitkeringenstatistiek (BUS) met betrekking tot de reden van instroom en uitstroom de afgelopen jaren niet voldoende was om te publiceren.

In 2011 is uit verkennend onderzoek gebleken dat er meerwaarde zit in het koppelen van baangegevens met de BUS en het koppelen van andere bronnen over personen met een uitkering in het SSB (Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden).

In 2012 zijn gegevens uit het SSB gekoppeld aan gegevens uit de BUS en baangegevens. Uit dit onderzoek bleek dat zowel bij de instroom als bij de uitstroom een vrij grote categorie “Geen uitkering/baan” was.

In 2013 is vervolgens gezocht naar koppeling met nieuwe bronnen. Naast de koppelingen uit het onderzoek uit 2012 is gebruik gemaakt van het GBA (voor gegevens over leeftijd, eventueel overlijden en burgerlijke staat) en Inschrijving bij opleiding. Bij instroom kon hiermee voor september 2012, 45% verklaard worden, bij uitstroom zelfs 58%. Aangegeven werd dat het CBS mogelijk beschikt over extra verklarende variabelen, zoals verhuizingen van en naar het buitenland of detentie.

In het onderhavige onderzoek zijn deze aanbevelingen uit 2013 meegenomen.

## 1.2 Projectresultaat

Het project resulteert in een product met de volgende elementen:

1. Tabel 1 Geprioriteerde redenen van instroom in een WWB-uitkering, september.
2. Tabel 2 Geprioriteerde redenen van uitstroom uit een WWB-uitkering, september.
3. Koppelingen met Kenmerk 34 uit de Bijstandsuitkeringen Statistiek (BUS).

## 2. Plan van Aanpak

### 2.1 Beschrijving onderzoek

Om de kernindicatoren samen te stellen zijn gegevens uit de bijstandsuitkeringenstatistiek (BUS) gekoppeld aan diverse andere bronnen. Er is een koppeling gemaakt met onderwijsbestanden, met bestanden met baangegevens, alsmede met de WW- en de AO-bestanden. In aanvulling op de koppelingen die in voorgaande edities van dit onderzoek zijn ontwikkeld, is dit jaar ook gekoppeld met het type huishouden van een persoon (als indicator voor het aangaan of verbreken van een relatie en als indicator voor een institutioneel huishouden), migratiebestanden en detentiebestanden.

Verder is ook gekeken naar gegevens van de partner, omdat in- of uitstroom van de partner ook gevolgen kan hebben voor de uitkering van de aanvrager.

Tot slot is gekeken of de uitkomsten van dit onderzoek vergelijkbaar zijn met de kenmerken in de BUS. In de afgelopen jaren zijn grote verbeteringen gemaakt in de kwaliteit van de BUS, het is interessant om te kijken of kenmerk 34 'reden beëindiging uitkering', nu een beter beeld geeft van de situatie.

Het peilmoment van dit onderzoek is september 2013. In eerste instantie is deze keuze gemaakt op basis van beschikbaarheid van de benodigde bestanden. Bovendien is dit ook een logische keuze omdat de meeste opleidingen van september tot september lopen en de grootste in- en uitstroom met betrekking tot een opleiding dus ook rond september plaats zal vinden.

### 2.2 Bronbestanden

In dit onderzoek is voornamelijk gewerkt met bestanden die zijn opgenomen in het SSB, maar ook met een bestand dat vanwege de latere beschikbaarheid van de gegevens nog niet in het SSB is opgenomen. Het betreft de volgende bestanden:

- **SSB:** Het SSB staat voor Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden. Het is een stelsel van koppelbare registers en enquêtes. Per jaargang worden meer dan 50 registers gebruikt. Daarnaast is ook informatie opgenomen uit enkele enquêtes. Met gegevens uit het SSB worden over verschillende onderwerpen statistieken gemaakt en wordt sociaalwetenschappelijk onderzoek uitgevoerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen het voorlopige en het definitieve SSB. Het voorlopige SSB is ingericht om snel uit het SSB te publiceren. Het definitieve SSB is ingericht om onder meer thema-overstijgend en longitudinale informatie te publiceren. Het definitieve SSB doorloopt een langer durend proces van micro-integratie, maar levert daardoor wel consistente informatie. Het voorlopige SSB is snel, maar de consistentie in de uitkomsten is minder. In dit onderzoek is gewerkt met de voorlopige versie van het SSB.

Voor het samenstellen van de cijfers is gebruik gemaakt van de volgende SSB-gegevens:

- *WW:* Bevat gegevens over personen met een WW-uitkering.
- *Bijstand:* Bevat gegevens over personen met een WWB-uitkering.
- *Arbeidsongeschiktheid:* Bevat gegevens over personen met een WAO-, Wajong-, WAZ- of WIA-uitkering.
- *Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens (GBA):* Bevat informatie over de leeftijd van de personen in het onderzoek en over hun burgerlijke staat.

- *Inschrijving bij opleiding*: Bevat gegevens over wanneer personen zijn in- en/of uitgeschreven bij het regulier onderwijs. Het betreft hierbij het voortgezet onderwijs (VO), het middelbaar beroepsonderwijs (MBO), hoger beroepsonderwijs (HBO), wetenschappelijk onderwijs (WO) en de volwassen educatie (VE).
  - *Huishoudbus*: Bevat gegevens over het type huishouden van de persoon.
  - *Emigratie/immigratiebus*: Bevat gegevens over personen die van- en naar Nederland verhuizen.
  - *Detentie*: Geeft aan of iemand in (een deel van) een bepaald jaar gedetineerd is geweest.
- **Polisadministratie**: De polisadministratie bevat de baangegevens die ontleend zijn aan de loonaangifte. De loonaangifte bevat gegevens over inkomstenverhoudingen (uit de loonadministratie) van werkgevers en andere inhoudingsplichtigen. De Belastingdienst ontvangt de loonaangifte. Het UWV stelt hiermee de Polisadministratie samen.

## 3. Operationalisering

### 3.1 Populatie

In het onderzoek zijn alle personen van 15 jaar tot de AOW-gerechtigde leeftijd opgenomen die de bijstand in- of uitstromen. In 2013 was de AOW-gerechtigde leeftijd 65 jaar plus één maand. De bijstand is in dit onderzoek gedefinieerd als een uitkering in het kader van de Wet Werk en Bijstand (WWB). Uitkeringen in het kader van de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze zelfstandigen (IOAZ) zijn in dit onderzoek niet meegenomen.

1. **Instroom:** Een persoon stroomt in september in de bijstand, als hij/zij in de maand augustus geen bijstandsuitkering ontving en in september wel. Het peilmoment is de laatste dag van de maand. Iemand die dus ultimo augustus geen bijstandsuitkering had, maar ultimo september wel een bijstandsuitkering had, stroomt in september in.
2. **Uitstroom:** Een persoon stroomt in september uit de bijstand, als hij/zij in de maand augustus voor het laatst een bijstandsuitkering ontving. Iemand die dus ultimo augustus wel bijstandsuitkering had, maar ultimo september geen bijstandsuitkering had, stroomt in september uit.

### 3.2 Redenen van instroom

De volgende redenen van instroom zijn in dit onderzoek meegenomen:

1. **WW-uitkering:** De persoon had voorafgaand aan de bijstandsuitkering recht op een uitkering die werd verstrekt op grond van de Werkloosheidswet (WW).
2. **Baan:** De persoon had voorafgaand aan de instroom in de bijstand een beëindigde baan. Een baan is hier gedefinieerd als "Een arbeidsovereenkomst tussen een persoon en een economische eenheid waarin is vastgelegd dat arbeid zal worden verricht, en waartegen een (financieel) belang staat." In dit onderzoek zijn ook deeltijdbanen en banen met weinig uur meegenomen. Arbeid als zelfstandige, arbeid in het buitenland of overige arbeid (freelancers, etc.) is niet beschikbaar in de gebruikte bestanden en telt daarom in dit onderzoek niet mee als baan.
3. **AO-uitkering:** De persoon had voorafgaand aan de bijstandsuitkering recht op een uitkering die werd verstrekt op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) of de Wet Werk en Arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong).
4. **Studie:** De persoon heeft voorafgaand aan de instroom in de bijstand de inschrijving bij een onderwijsinstelling beëindigd.
5. **Samenwonen:** De persoon heeft voorafgaand aan de instroom in de bijstand een samenlevingsverband verbroken.
6. **Immigratie:** De persoon is voorafgaand aan de instroom in de bijstand vanuit het buitenland naar Nederland verhuisd.
7. **Institutioneel:** De persoon woonde voorafgaand aan de bijstandsuitkering in een institutioneel huishouden en is verhuisd naar een ander type huishouden.
8. **Detentie:** De persoon is in het verslagjaar gedetineerd geweest. Van de detentieperiode zijn geen begin- en einddata beschikbaar waardoor het niet duidelijk is of de detentie daadwerkelijk plaatsvond voorafgaand aan de instroom in de bijstand.

9. **Partner:** Voor de persoon zelf is geen van de bovenstaande redenen geïdentificeerd, maar hij of zij heeft een partner die wel in één van bovengenoemde categorieën valt. De bijstandsuitkering wordt aan een huishouden toegekend, maar beide partners worden apart in de statistiek “Personen met een uitkering” opgenomen.
10. **Bijstand:** De persoon ontving in de maanden vóór instroom (in dit geval juni en/of juli) ook een bijstandsuitkering welke in augustus niet doorliep.
11. **Overig:** Personen die in september zijn ingestroomd in de bijstand maar voor wie de bovenstaande redenen niet van toepassing zijn.

### 3.3 Redenen van uitstroom

In dit onderzoek zijn de volgende redenen van uitstroom meegenomen:

1. **Overlijden:** Aan de hand van de overlijdensdatum uit het GBA is bepaald of iemand is overleden vóór eind september 2013. Er is in dit geval ook gekeken naar de maanden voor september aangezien er vanuit de bijstand na overlijden nog eventuele nabetalings kunnen plaatsvinden. Overlijden in oktober kan geen reden zijn voor uitstroom in september.
2. **AOW-gerechtigde leeftijd:** Aan de hand van de geboortedatum in het GBA is gekeken of iemand uitstroomt naar de AOW. Voor 2013 betekent dit dat iemand de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 jaar plus 1 maand heeft bereikt. Aangezien de persoon ook in aanmerking kwam voor een bijstandsuitkering, kan ervan uit worden gegaan dat deze ook recht heeft op een AOW-uitkering. Indien de AOW-uitkering niet toereikend is, zal de persoon in kwestie een aanvulling krijgen uit de AIO (Aanvullende inkomensvoorziening voor ouderen). Deze wordt hier niet meegeteld als bijstandsuitkering. Voor de uitstroom in september is alleen gekeken naar personen die in augustus 65 jaar zijn geworden.
3. **Baan:** De persoon is na uitstroom uit de bijstand een baan gestart. Een baan is hier gedefinieerd als “Een arbeidsovereenkomst tussen een persoon en een economische eenheid waarin is vastgelegd dat arbeid zal worden verricht, en waartegen een (financieel) belang staat.” In dit onderzoek zijn ook deeltijdbanen en banen met weinig uur meegenomen. Arbeid als zelfstandige, overige arbeid (freelancers, etc.) of arbeid in het buitenland tellen hier niet mee als baan.
4. **Studie:** In de maanden na uitstroom uit de bijstand stond de persoon ingeschreven bij een onderwijsinstelling.
5. **Samenwonen:** de persoon na uitstroom uit de bijstand een relatie of ander samenwoonverband aangegaan. Dit kan reden zijn voor uitstroom indien de partner voldoende inkomsten heeft om samen niet meer in aanmerking te komen voor een bijstandsuitkering.
6. **AO:** In de maanden na uitstroom uit de bijstand is gekeken of iemand recht had op een uitkering die werd verstrekt op grond van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO), de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), de wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen (WAZ) of de Wet Werk en Arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wet Wajong).
7. **Emigratie:** De persoon is na uitstroom uit de bijstand naar het buitenland verhuisd.
8. **Institutioneel:** De persoon is na uitstroom uit de bijstand verhuisd naar een institutioneel huishouden.
9. **Detentie:** De persoon is in het verslagjaar gedetineerd geweest. Van de detentieperiode zijn geen begin- en einddata beschikbaar waardoor het niet duidelijk is of de detentie daadwerkelijk plaatsvond direct na de uitstroom uit de bijstand.



10. **Partner:** Voor de persoon zelf is geen van de bovenstaande redenen geïdentificeerd, maar hij of zij heeft een partner die wel in één van bovengenoemde categorieën valt. De bijstandsuitkering wordt aan een huishouden toegekend, maar beide partners worden apart in de statistiek “Personen met een uitkering” opgenomen.
11. **Bijstand:** De persoon ontving in de maand ná uitstroom (in dit geval oktober) ook een bijstandsuitkering welke in september niet doorliep.
12. **Overig:** Personen die in september zijn uitgestroomd uit de bijstand maar voor wie de bovenstaande redenen niet van toepassing zijn.

## 3.4 Methode

### 3.4.1 Redenen van instroom

Voor de personen die in september in de bijstand stroomden, is eerst gekeken of er in augustus één van de eerste zeven in paragraaf 3.2 genoemde redenen van instroom gevonden kon worden. In verband met eventuele administratieve vertraging is vervolgens gekeken naar mogelijke redenen van instroom in de omliggende maanden. Hierbij is eerst gekeken naar een verklaring in september en als die niet bekend was naar juli en ten slotte naar juni.

Voor de personen van wie dan geen reden van instroom bekend was, werd bekeken of zij in het verslagjaar in detentie hebben gezeten. Van deze variabele is immers geen begin- en einddatum bekend.

Als dan nog geen reden bekend was, is gekeken of de persoon een partner had die ook in de bijstand is gestroomd en van wie wel een reden van instroom bekend was. De personen van wie geen enkele reden van instroom bekend was, worden weergegeven in de categorie ‘Overig’. In deze categorie zijn ook de personen opgenomen die in juni of juli een bijstandsuitkering ontvingen.

### 3.4.2 Redenen van uitstroom

Voor de personen die in september uit de bijstand stroomden, is eerst gekeken of er in september één van de eerste acht in paragraaf 3.3 genoemde redenen van uitstroom bekend was. In verband met eventuele administratieve vertraging is vervolgens gekeken naar mogelijke redenen van uitstroom in de omliggende maanden. Hierbij is achtereenvolgens gekeken naar de maanden augustus en oktober. Vervolgens is voor de personen van wie dan nog geen reden van uitstroom bekend was, gekeken of zij in het verslagjaar in detentie hebben gezeten. Van deze variabele is geen begin- en einddatum bekend, vandaar dat deze pas aan het eind wordt meegenomen.

Voor de personen van wie daarna nog steeds onbekend was om welke reden zij zijn uitgestroomd is als laatste gekeken of zij een partner hadden die ook is uitgestroomd, en voor wie wel een reden uitstroom bekend was. De personen van wie geen enkele reden van uitstroom bekend was, worden weergegeven in de categorie ‘Overig’. In deze categorie zijn ook de personen opgenomen die in oktober weer een bijstandsuitkering ontvingen.

Tot slot is voor de uitstroom onderzocht of het methodologisch zinvol is om tot 6 maanden terug te kijken en tot 3 maanden vooruit. Het is in verband met beschikbaarheid van gegevens niet mogelijk om bij uitstroom tot 6 maanden verder te kijken (er zijn gegevens beschikbaar tot eind 2013).

### 3.4.3 Wijzigingen ten opzichte van het onderzoek van 2013

In het huidige onderzoek is zoveel mogelijk aangesloten bij de opzet uit het onderzoek van vorig jaar. Naast het feit dat in het huidige onderzoek een aantal nieuwe redenen van in- en uitstroom zijn geïdentificeerd, zijn de volgende twee methodische verschillen belangrijk om te vermelden.

- In het vorige onderzoek is voor het aangaan of beëindigen van een relatie alleen gekeken naar geregistreerd partnerschap en huwelijk. In het huidige onderzoek is de definitie van relatie breder getrokken naar alle samenwoonverbanden. Hierdoor zijn de aantallen personen die in- en uitstromen in de bijstand vanuit een samenwoonverband niet goed vergelijkbaar met de aantallen van vorig jaar.
- In het vorige onderzoek is de reden 'bijstand' bepaald voordat de redenen van de partner zijn bepaald. In het huidige onderzoek is de reden 'bijstand', samen met de reden 'overig', als laagste prioritering meegenomen, dus ná de 'Reden bij partner'.

### 3.4.4 Samenloop van situaties

Indien bij in- of uitstroom sprake is van samenloop van omstandigheden binnen één maand, is de volgende prioritering gehanteerd:

- Redenen instroom:
  1. WW-uitkering
  2. Baan
  3. AO-uitkering
  4. Studie
  5. Samenwonen
  6. Immigratie
  7. Institutioneel woonverband beëindigd
  8. Detentie
  9. Reden bij partner
  10. Overig, waaronder bijstand in juni of juli
- Redenen uitstroom:
  1. Overlijden
  2. AOW-gerechtigde leeftijd
  3. Baan
  4. Studie
  5. Relatie/Samenwonen
  6. AO-uitkering
  7. Emigratie
  8. Gaat institutioneel wonen
  9. Detentie
  10. Reden bij partner
  11. Overig, waaronder bijstand in oktober

In de prioritering wordt dus eerst in de maand direct voorafgaand aan instroom, of direct na uitstroom gekeken. Daarna kijken we naar de omliggende maanden, en passen binnen deze maanden weer de bovenstaande prioritering toe. Dat wil zeggen, dat als iemand bijvoorbeeld in de maand direct voorafgaand aan de instroom (dus augustus) een baan had, en in de maand juli een WW-uitkering, deze persoon als reden voor instroom "Baan" zal hebben, ondanks dat de WW-uitkering in het bovenstaande lijstje een hogere prioriteit heeft.

### **3.4.5 Koppeling met BUS-kenmerken**

Voor de redenen van uitstroom uit de bijstand zijn de uitkomsten uit het huidige onderzoek vergeleken met kenmerk 34 'reden van beëindiging uitkering' uit de BUS. Hiervoor is gebruik gemaakt van het bijstandsuitkeringen bestand van september, omdat dit bestand gegevens bevat over de redenen van uitstroom in september. In de koppeling met het SSB-bestand is de partner uit de BUS apart meegenomen, zodat er een volledig personenbestand ontstaat. De populaties uit beide bestanden zijn niet geheel vergelijkbaar, aangezien in het SSB-bestand wordt gekeken naar personen die in augustus wel nog een uitkering ontvingen, en in september niet meer, terwijl in het BUS-bestand alleen de personen zijn opgenomen die in september een reden uitstroom door de gemeente hebben meegekregen. Personen die ultimo augustus wel nog in de BUS voorkwamen, maar door de gemeente niet meer in het bestand van september zijn opgenomen (dus zonder opgaaf van reden zijn beëindigd), kunnen niet vanuit het SSB-bestand met de BUS worden gekoppeld.

## 4. Uitkomsten

### 4.1 Redenen van instroom

In september 2013 zijn 13 340 personen de bijstand ingestroomd. Dit is ruim 33 procent meer dan in september 2012 (9 970 personen).

De meeste personen stromen de bijstand in vanuit een WW-uitkering of een baan (respectievelijk 19 en 14 procent). Het aandeel personen dat in de bijstand is gestroomd na het beëindigen van een samenwoningsverband is flink gestegen. Dit komt doordat de operationalisatie is veranderd ten opzichte van vorig jaar (zie paragraaf 3.4.3).

De variabelen immigratie en detentie zijn nieuwe variabelen die voor een deel de instroom in september 2013 verklaren. Zes procent van de personen die instromen, zijn in de onderzochte maanden geïmmigreerd naar Nederland en hebben geen van de andere verklarende redenen met een hogere prioriteit. Het aantal personen met detentie in 2013 als reden van instroom moet voorzichtig geïnterpreteerd worden. Door het ontbreken van de begin- en einddatum is immers niet bekend wanneer deze personen in detentie zaten en of er een oorzakelijk verband met instroom in de WWB is. Het is wel bekend dat geen van de overige variabelen bij deze personen van toepassing zijn als reden van instroom.

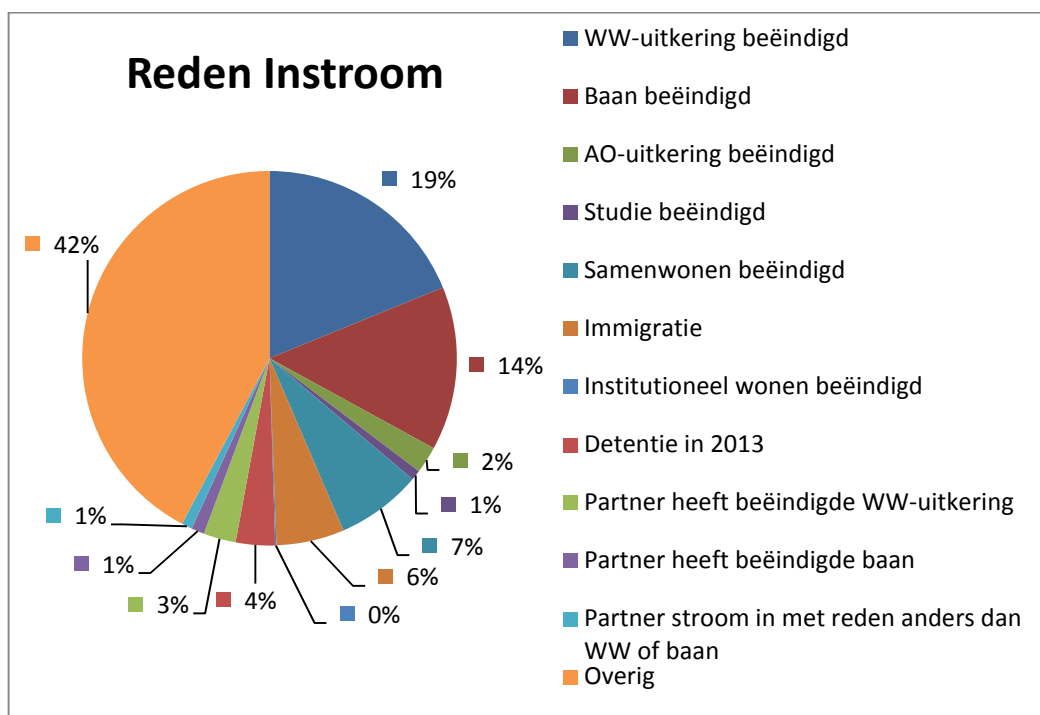
Van 42 procent van de personen (5 640 personen) die in september 2013 in de bijstand zijn gestroomd is geen verklaring te vinden voor de instroom. Een groot deel van hen (1 450 personen) heeft in juli of juni een WWB-uitkering gehad. In augustus ontvingen zij geen WWB-uitkering waardoor zij in september als instroom zijn weergegeven. Het is niet bekend waarom zij in augustus geen uitkering ontvingen.

In september 2012 kon voor 55 procent van de personen die in de bijstand stroomden geen verklaring voor de instroom gevonden worden. De verbetering van 13 procent wordt bijna geheel verklaard door de nieuw toegevoegde variabelen.

**Tabel 1. Geprioriteerde redenen van instroom in een WWB-uitkering, september**

	2013		2012
	Aantal	Percentage	Percentage
Totaal	13340	100	100
<i>Reden instroom</i>			
WW-uitkering beëindigd	2520	19	18
Baan beëindigd	1890	14	17
AO-uitkering beëindigd	310	2	3
Studie beëindigd	120	1	1
Samenwonen beëindigd	980	7	2
Immigratie	780	6	
Institutioneel wonen beëindigd	20	0	
Detentie in 2013	450	3	
Partner heeft beëindigde WW-uitkering	370	3	3
Partner heeft beëindigde baan	150	1	1
Partner stroomt in met reden anders dan WW of baan	120	1	1
Overig	5640	42	55
waaronder Bijstand in juni of juli	1450	11	7

Bron: CBS.



## 4.2 Redenen van uitstroom

In september 2013 stroomden 12 950 personen uit de bijstand. Dit is 32% meer dan een jaar eerder; in september 2012 stroomden 9 840 personen uit de bijstand.

Net als vorig jaar waren het vinden van een baan of het starten van een opleiding de belangrijkste redenen om de bijstand te verlaten (respectievelijk 28 en 16 procent). Het aandeel personen dat de bijstand uitstroomt door het aangaan van een samenlevingsverband met een partner die voldoende inkomsten heeft, is fors gestegen. Dit komt doordat de operationalisatie is veranderd ten opzichte van vorig jaar (zie paragraaf 3.4.3).

Emigratie en detentie zijn nieuwe redenen van uitstroom die tezamen 6% van de uitstroom uit de bijstand verklaren. Door het ontbreken van de begin- en einddatum in de detentiebestanden moet de uitstroom door detentie met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. Het is immers niet bekend wanneer deze personen in detentie zaten en of er een oorzakelijk verband met de uitstroom uit de WWB was. Het is wel bekend dat geen van de overige variabelen bij deze personen van toepassing waren als reden van uitstroom.

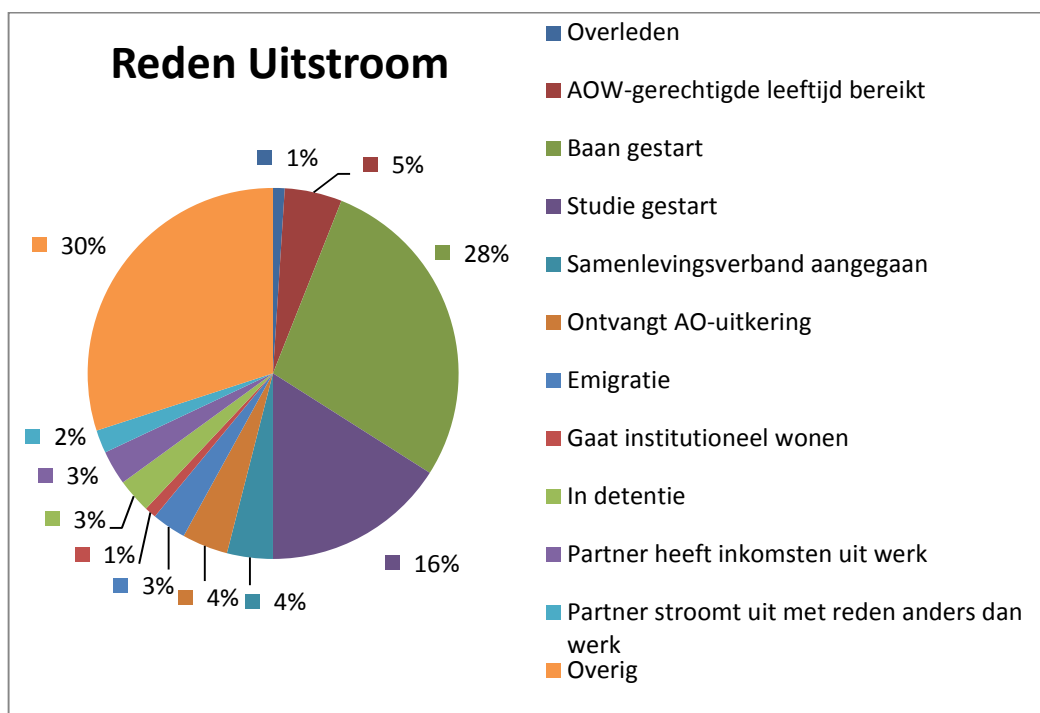
Van 30 procent van de personen (3 920 personen) die in september 2013 uit de bijstand zijn gestroomd is geen verklaring te vinden voor de uitstroom. Een groot deel van hen (760 personen) had in oktober weer een WWB-uitkering. In september ontvingen zij geen WWB-uitkering waardoor zij als uitstroom zijn weergegeven. Het is niet bekend waarom zij in september geen uitkering ontvingen.

In september 2012 kon voor 42 procent van de personen die uit de bijstand stroomden geen verklaring voor de uitstroom gevonden worden. De verbetering van 12 procent wordt bijna geheel verklaard door de nieuw toegevoegde variabelen.

**Tabel 2. Geprioriteerde redenen van uitstroom uit een WWB-uitkering, september**

	2013		2012
	Aantal	Percentage	Percentage
Totaal	12950	100	100
<i>Reden uitstroom</i>			
Overleden	170	1	2
AOW-gerechtigde leeftijd bereikt	630	5	7
Baan gestart	3610	28	28
Studie gestart	2110	16	14
Samenlevingsverband aangegaan	530	4	1
Ontvangt AO-uitkering	460	4	3
Emigratie	390	3	
Gaat institutioneel wonen	110	1	
In detentie	360	3	
Partner heeft inkomsten uit werk	390	3	3
Partner stroomt uit met reden anders dan werk	260	2	2
Overig	3920	30	42
waaronder in oktober weer in de bijstand	760		

Bron: CBS.



Tenslotte is voor de uitstroom uit de bijstand nog onderzocht of het zin heeft om meerdere maanden mee te nemen bij het zoeken naar een verklaring voor de uitstroom. Er is gekeken of personen die in de maanden september, augustus en oktober geen reden uitstroom hadden, dat wel hadden in de maanden maart t/m december. Hieruit kwam dat inderdaad bijna 10% meer personen een reden voor uitstroom hadden, maar het ging hierbij bijna geheel om personen die een baan hadden. Aangezien het onwaarschijnlijk is dat het vinden van een baan in bijvoorbeeld maart of december, leidt tot uitstroom uit de bijstand in september, is besloten deze extra maanden niet in de uitkomst van het onderzoek mee te nemen.

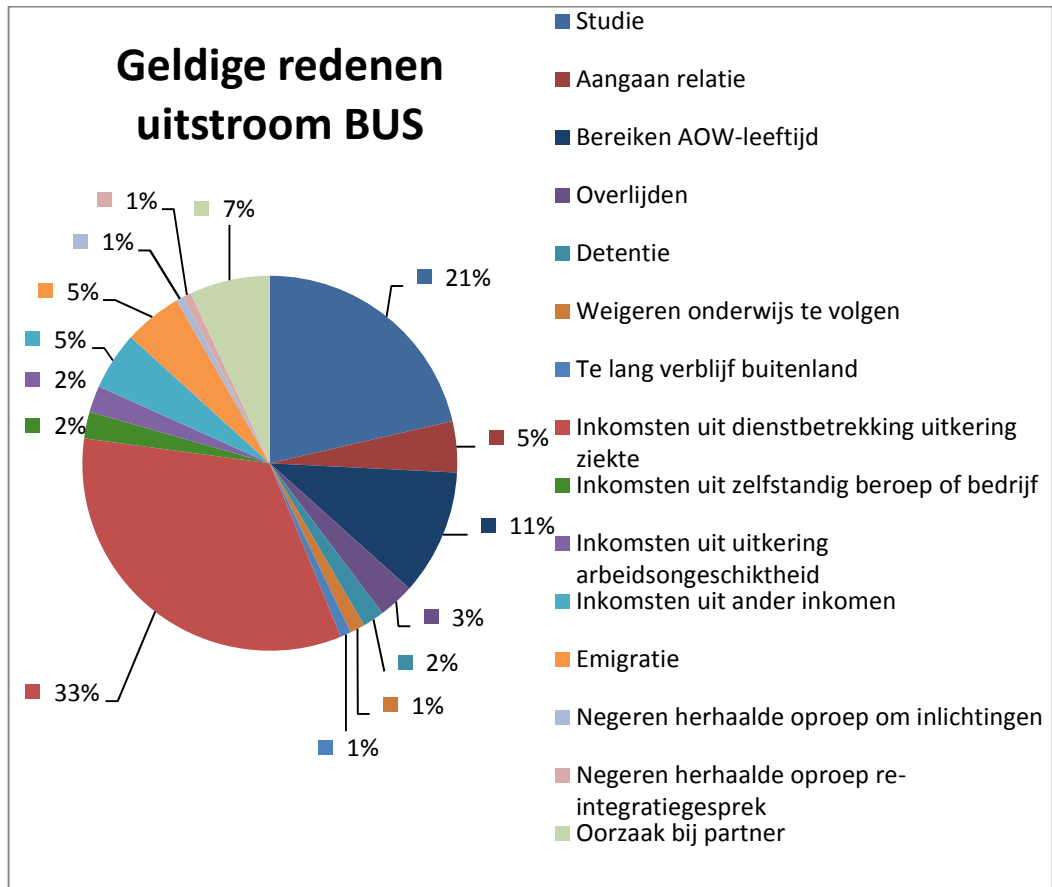
### **4.3 Koppeling met BUS-kenmerken**

Het onderzoek op basis waarvan is geconcludeerd dat de kenmerken uit de BUS met betrekking tot reden in- en uitstroom niet voldoende kwaliteit zouden leveren dateert uit begin 2011. Naar aanleiding van het onderzoek uit 2011 is het kenmerk 'reden instroom' uit de nieuwe richtlijnen van 2013 verdwenen. Het kenmerk 'reden beëindiging' staat wel nog in de richtlijnen. In het huidige onderzoek is opnieuw gekeken naar de kwaliteit van het kenmerk 34 'reden beëindiging uitkering' in de BUS. De redenen gevonden in dit kenmerk worden vergeleken met de redenen van uitstroom gevonden in het huidige onderzoek waar gebruik is gemaakt van de door het CBS gekoppelde bestanden (het SSB).

Er is een verschil tussen de populatie in het BUS-bestand en in SSB-bestand: 4400 personen stroomden uit in de door het CBS gekoppelde bestanden (het SSB) die geen reden van beëindiging uitkering hadden in de BUS, en daardoor niet voorkwamen in het bestand. Dit komt doordat er in het SSB-bestand gekeken is naar personen die ultimo augustus nog wel bijstand ontvingen en ultimo september niet meer, terwijl in de BUS enkel in september gekeken is naar welke reden er door gemeenten opgegeven is voor uitstroom.

Van de 12 950 personen die in augustus in de bijstand zaten en in september niet meer, is voor 9029 personen een reden van uitstroom gevonden in één van de koppelde CBS-bestanden, zoals besproken in dit onderzoek. Voor de overige 3 920 personen is geen reden van uitstroom gevonden. Met behulp van de gemeente-data in de BUS werd voor veel minder mensen, namelijk slechts 2 930 personen, een geldige reden gevonden. Dat wil zeggen dat de gemeente een reden beëindiging uitkering voor hen gaf die niet in de categorie 'overig' viel. Uit navraag blijkt dat gemeenten niet verplicht zijn om het kenmerk reden beëindiging uitkering in te vullen, waardoor deze voor een groot deel niet ingevuld is.





In totaal zijn er 2 340 personen die een geldige reden hebben in zowel het SSB-bestand als het BUS-bestand. Hiervan had bijna 80 procent dezelfde reden in beide bestanden. Het BUS bestand levert dan wel voor minder personen een reden en is als unieke variabele niet goed bruikbaar, het kan wel dienen als aanvulling op de door het CBS gekoppelde bestanden. Gemeenten kunnen namelijk nog negen extra redenen van uitstroom geven. Tabel 3 geeft deze redenen weer. Voor 140 personen die in de categorie 'overig' in het SSB zaten, werd één van deze redenen gegeven vanuit de gemeente. Een groot deel van deze personen heeft in de BUS als reden 'inkomsten uit zelfstandig beroep of bedrijf'. Het CBS beschikt niet over gegevens van zelfstandigen, dus daarom kon er met enkel het SSB bestand geen reden van uitstroom gevonden worden voor deze personen. Van de 40 personen die volgens het SSB in oktober weer bijstand ontvingen, kreeg de helft als reden in de BUS 'te lang verblijf buitenland'.

**Tabel 3. Aanvullende redenen gegeven in BUS**

	<b>SSB: overig</b>	<b>SSB: in oktober in bijstand</b>
Totaal	140	40
Weigeren onderwijs te volgen	20	10
Te lang verblijf buitenland	0	20
Niet nakomen van verplichtingen	0	0
Inkomsten uit zelfstandig beroep of bedrijf	60	0
Inkomsten uit uitkering werkloosheid	0	0
Inkomsten uit alimentatie	0	0
Inkomsten uit ander inkomen	40	0
Negeren herhaalde oproep om inlichtingen	10	0
Negeren herhaalde oproep re-integratie gesprek	10	10

**Bron: CBS.**

Naast de 180 personen waarvoor een aanvullende reden werd gevonden in de BUS, waren er ook 400 personen voor wie – aan de hand van redenen die ook in het SSB gegeven worden – in de BUS wel een reden van uitstroom gegeven was en in de door het CBS gekoppelde bestanden niet. Dit kan bijvoorbeeld voorkomen als iemand een particuliere opleiding is gaan volgen die niet is opgenomen in de registerbestanden van het CBS. Hiermee kan de BUS het SSB dus ook aanvullen. Tabel 4 geeft de aanvullingen van de BUS op het SSB weer. Na koppeling met de BUS kon voor 460 personen uit de SSB categorie ‘overig’ een reden van uitstroom worden aangegeven. Bovendien wordt er door koppeling met de BUS nu wel een verklaring voor uitstroom gevonden voor 120 personen waarvoor aanvankelijk enkel werd gevonden dat zij in oktober weer bijstand ontvingen. Er kan dus uiteindelijk voor 9 620 van de personen die in september 2013 uit de bijstand zijn gestroomd een verklaring gevonden worden voor deze uitstroom gevonden worden als gebruik wordt gemaakt van het SSB met de BUS als aanvulling. Dit betekent dat er uiteindelijk voor 74 procent van de personen een reden van uitstroom bekend is.

**Tabel 4. Geprioriteerde redenen van uitstroom uit een WWB-uitkering inclusief koppeling met BUS, september 2013**

	SSB	SSB + koppeling BUS
	Aantal	Aantal
Totaal	12950	12950
<i>Reden uitstroom</i>		
Overleden	170	170
AOW-gerechtigde leeftijd bereikt	630	630
Baan gestart	3610	3750
Studie gestart	2110	2250
Samenlevingsverband aangegaan	530	560
Ontvangt AO-uitkering	460	460
Emigratie	390	420
Gaat institutioneel wonen	110	110
In detentie	360	360
Partner heeft inkomsten uit werk	390	440
Partner stroomt uit met reden anders dan werk	260	260
Weigeren onderwijs te volgen		20
Te lang verblijf buitenland		20
Niet nakomen van verplichtingen		10
Inkomsten uit zelfstandig beroep of bedrijf		60
Inkomsten uit ander inkomen		40
Negeren herhaalde oproep om inlichtingen		10
Negeren herhaalde oproep re-integratie gesprek		20
Overig	3920	3330
waaronder in oktober weer in de bijstand	760	640

**Bron: CBS.**

## 5. Conclusie en aanbevelingen

Het CBS heeft met behulp van uitgebreide informatie uit het SSB onderzoek gedaan naar de redenen van in- en uitstroom in de WWB. Bij samenloop van redenen is de prioritering zoals beschreven in paragraaf 3.4.4 aangehouden.

Voor 58 procent van de personen die in september 2013 de WWB instroomden, is een reden van instroom gevonden. Vorig jaar gold dat nog voor 45 procent van de personen die in september 2012 instroomden. De belangrijkste redenen voor instroom in de WWB zijn net als vorig jaar het beëindigen van een WW-uitkering (19%), of het beëindigen van een baan (14%). Door toevoeging van de extra variabelen *Immigratie*, *samenwonen* en *detentie*, is de groep personen voor wie geen verklaring is gevonden met 13% afgenomen ten opzichte van vorig jaar.

Voor de personen die in september 2013 uit de WWB stroomden, is voor 70 procent een reden van uitstroom gevonden. Vorig jaar gold dat nog voor 58 procent van de personen die in september 2012 uitstroomden. Net als vorig jaar zijn het starten van een baan of het starten van een studie (respectievelijk 28 en 16 procent) de belangrijkste redenen om uit de WWB te stromen. Door toevoeging van de nieuwe variabelen *samenwonen*, *emigratie* en *detentie* is de groep personen voor wie geen verklaring is gevonden met 12% afgenomen ten opzichte van vorig jaar.

De koppeling met het kenmerk 34 uit de BUS lijkt in eerste instantie niet makkelijk te maken. De populatie in de BUS wijkt namelijk af van degene die in dit onderzoek is gedefinieerd als uitstroom. Het kenmerk blijkt niet voldoende door de gemeenten gevuld te worden om als op zichzelf staande bron gebruikt te worden. Voor de personen die wel in beide populaties voorkomen, lijkt de BUS echter wel een aanvulling te kunnen geven op de bronnen die in dit onderzoek al zijn meegenomen. Zo blijkt dat voor 590 personen voor wie in eerste instantie geen reden voor uitstroom kon worden geïdentificeerd, in de BUS wel een reden is opgegeven. Zo geeft de BUS bijvoorbeeld informatie over personen die als Zelfstandige aan het werk zijn gegaan, of die bij niet-regulier onderwijs staan ingeschreven na hun bijstandsuitkering. Deze bronnen zitten niet in het SSB, en zijn dus een waardevolle aanvulling. Op deze manier kan uiteindelijk voor 74% van de personen die in september 2013 uit de bijstand stromen, een reden voor de uitstroom gevonden worden.

Uit dit onderzoek volgt een tweetal aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Ten eerste is het onderzoek nu met peilmoment september uitgevoerd. Reden hiervoor is dat september de start van een nieuw schooljaar is, en zo optimaal zichtbaar wordt welke personen een opleiding starten of eindigen. Het is echter interessant om te onderzoeken hoe de redenen van in- en uitstroom over een heel kalenderjaar eruit zien. Een tweede aanbeveling volgt uit de koppeling met de BUS-gegevens. Naast het feit dat deze bron als aanvullende bron kan worden meegenomen, bleek dat in een aantal gevallen de reden uitstroom bij de gemeente afweek van de reden uitstroom die in de gekoppelde SSB-bestanden werd geïdentificeerd. Dit kan het gevolg zijn van de prioritering die in dit onderzoek is gehanteerd als er sprake was van samenloop van redenen. Het is mogelijk om in een volgend onderzoek te kijken of de prioritering aangepast moet worden.